

Hvad er Primær progressiv afasi?

Demens med tiltagende sprogforstyrrelser viser sig ved, at man gradvist mister evnen til at tale og skrive. I fagsprog kaldes denne form for demens for primær progressiv afasi.

Primær progressiv afasi er i familie med frontotemporal demens, der er den fælles betegnelse for demenssygdomme, der påvirker pandelapperne (frontallapperne) og den forreste del af tindingelapperne.

Symptomer

Det mest fremtrædende symptom ved primær progressiv afasi er vanskeligheder med at tale. Talen bliver mere anstrengt, tøvende eller snublende. Man har svært ved at formulere sig og at finde de rigtige ord. Det bliver sværere at sige ordene, man udtaler dem forkert eller bytter om på stavelser. 'Spisebord' kan fx blive til 'bisespor' eller 'agurk' til 'gakurk'.

Der kan også være problemer med at bygge sætningerne op på den rigtige måde, og sætningerne bliver ofte korte og simple. Til gengæld påvirkes evnen til at forstå, hvad andre siger, ikke nær så meget. Også hukommelsen kan være forholdsvis god.

Efterhånden som sygdommen udvikler sig, taler man mindre og mindre, og måske holder man til sidst næsten op med at tale.

Hvis sygdommen breder sig fra den bagerste til den forreste del af pandelapperne, kan der også ske ændringer i personens væremåde. Personlighed, opførsel og spisevaner kan ændre sig, og sygdommen kan komme til at ligne andre demenssygdomme.

Hyppighed

Sygdommen menes at udgøre mindre end 1% af alle tilfælde af demens. Den rammer oftest personer i 50-60-årsalderen, men kan også ramme personer, der er yngre eller ældre.

Årsag

Primær progressiv afasi skyldes fremadskridende sygdom i hjernen, men den dybere årsag kendes ikke. Ved primær progressiv afasi svinder den bagerste del af pandelapper-

ne ind, især i venstre side. Efterhånden som sygdommen udvikler sig, kan der også være svind i resten af pandelapperne og/eller i de forreste dele af tindingelapperne.

Arvelighed

De fleste tilfælde af primær progressiv afasi opstår, uden at der tidligere har været tilfælde i familien. Nogle undersøgelser viser, at andelen af arvelige tilfælde af sygdommen udgør ca. 30%. Der er dog normalt kun grund til at undersøge spørgsmålet om arvelighed, hvis flere i familien har sygdommen.

Behandling

Der findes ikke medicin, der kan helbrede eller bremse udviklingen af primær progressiv afasi. Derfor er det vigtigt at få den rette rådgivning og støtte så tidligt som muligt.

Gode råd

- Vær tålmodig og giv personen med primær progressiv afasi god tid til at udtrykke sig. Hvis personen føler sig presset, kan det være endnu sværere at tale.
- Stil enkle spørgsmål, der kan besvares med fx 'ja' eller 'nej'.
- Støt personens brug af kropssprog. Nogle er gode til at bruge kropssprog og fagter som støtte for deres talesprog. Men det er forskelligt fra person til person.
- Vær opmærksom på, at sygdommen kan ramme evnen til at kommunikere i det hele taget – både talesprog og kropssprog.

Kommunale og regionale tilbud

Kommunikationscentre, taleinstitutter og centre for specialundervisning tilbyder rådgivning samt taleundervisning og taletræning. Se mere på www.sundhedsstyrelsen.dk

Mere information

Læs mere på www.videnscenterfordemens.dk

Lokale kontaktoplysninger: